

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum actus uitiosus possit esse simul cum uirtute.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

bitum in nobilitate, & malitia: non tamen negatum inde putes actum esse simpliciter nobiliorem habitu. Ex ratione. n. allata in corpore, & explanata ad primū patet, quod actus simpliciter est nobilior & melior habitu, si cur actus simpliciter actu permittit potentia, & finis, eo quod est ad finem simpliciter. secundum quid autem inquantū per maneret in subiecto & habet in se virtutem liter actum, ut causa efficiens, non inconuenit excellere. Non enim proprie causa est uniuersalis, ut Sortes Platonis sed potius si cut semel, quod est secundaria causa infra uniuersalem, ad eandem. n. speciem spectat semen, & effectus, & habitus, & actus: sed effectus, & actus perfectiores sunt res talibus instrumentalibus causis, quam suis effectibus.

et p. to. 3.

D. 52. 53. 60.

In corp. ar.

Sup. q. 63. ar. 2. ad 2. & in 1. q. 73. ar. 1. ad 2. & q. 77. ar. 2. ad 3. & 2. 2. q. 24. ar. 12. & mal. q. 2. ar. 9. ad 13. & ut. p. 1. ad 3. ad 5.

ex hoc apparet, quod habitus non dicitur bonus, uel malus, nisi ex hoc, quod inclinatur ad actum bonum, uel malum. Unde propter bonitatem, uel malitiam actus, dicitur habitus bonus, uel malus, & sic potior est actus in bonitate uel malitia, quam habitus, quia, propter quod unumquodque tale, & illud magis est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nihil prohibet, aliquid esse simpliciter altero potius, quod tamen secundum quid ab eo deficit. Simpliciter. n. potius iudicatur quod præminet, quantum ad id quod per se consideratur in utroque; secundum quid autem quod præminet, secundum id quod per accidens se habet ad utrumque. Ostensum est autem ex ipsa ratione actus & habitus, quod actus est potior in bonitate & malitia quam habitus. Quod autem habitus sit diuturnior quam actus, accidit ex eo, quod utrumque inuenitur in tali natura, quæ non potest semper agere, & cuius actio est in motu transiente unde simpliciter actus est potior tam in bonitate, quam in malitia: sed habitus est potior secundum quid.

AD SECVNDVM dicendum, quod habitus non est simpliciter plures actus, sed secundum quid. i. uirtute. unde ex hoc non potest concludi, quod habitus sit simpliciter potior in bonitate, uel malitia quam actus.

AD TERTIVM dicendum, quod habitus est causa actus in genere causæ efficientis: sed actus est causa habitus in genere causæ finalis, secundum quod consideratur ratio boni & mali: & ideo in bonitate, & malitia actus præminet habitui.

fugienda quam unum malum, sed habitus malus uirtualiter est causa multorum malorum actuum. ergo habitus uitiosus est peior quam actus uitiosus.

¶ 3 Præ. Causa est potior quam effectus; sed habitus perficit actum in bonitate, quam in malitia. ergo habitus est potior actu & in bonitate, & in malitia.

SED CONTRA. Pro actu uitioso aliquis iuste punitur, non autem pro habitu uitioso, si non procedat ad actum. ergo actus uitiosus est peior, quam habitus uitiosus.

RESPON. Dicendum, quod habitus medio modo se habet inter potentiam & actum, Manifestum est autem quod actus in bono & malo præminet potentie, ut dicitur in nono. * Met. Melius est enim bene agere, quam posse bene agere, & similiter uituperabilius est male agere, quam posse male agere: unde etiam sequitur, quod habitus in bonitate & in malitia, medium gradum obtineat inter potentiam & actum, ut. sicut habitus bonus, uel malus præminet in bonitate, uel malitia potentie, ita etiam subdatur actui. quod est

ex hoc apparet, quod habitus non dicitur bonus, uel malus, nisi ex hoc, quod inclinatur ad actum bonum, uel malum. Unde propter bonitatem, uel malitiam actus, dicitur habitus bonus, uel malus, & sic potior est actus in bonitate uel malitia, quam habitus, quia, propter quod unumquodque tale, & illud magis est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nihil prohibet, aliquid esse simpliciter altero potius, quod tamen secundum quid ab eo deficit. Simpliciter. n. potius iudicatur quod præminet, quantum ad id quod per se consideratur in utroque; secundum quid autem quod præminet, secundum id quod per accidens se habet ad utrumque. Ostensum est autem ex ipsa ratione actus & habitus, quod actus est potior in bonitate & malitia quam habitus. Quod autem habitus sit diuturnior quam actus, accidit ex eo, quod utrumque inuenitur in tali natura, quæ non potest semper agere, & cuius actio est in motu transiente unde simpliciter actus est potior tam in bonitate, quam in malitia: sed habitus est potior secundum quid.

AD SECVNDVM dicendum, quod habitus non est simpliciter plures actus, sed secundum quid. i. uirtute. unde ex hoc non potest concludi, quod habitus sit simpliciter potior in bonitate, uel malitia quam actus.

AD TERTIVM dicendum, quod habitus est causa actus in genere causæ efficientis: sed actus est causa habitus in genere causæ finalis, secundum quod consideratur ratio boni & mali: & ideo in bonitate, & malitia actus præminet habitui.

ARTICVLVS III.

Utrum peccatum simul possit esse cum uirtute.

AD QVARTVM sic proceditur. Vnde, quod actus uitiosus, siue peccatum, non possit simul esse cum uirtute. Contraria. n. non possunt esse simul in eodem: sed peccatum quo

dammodo contrariatur uirtuti, ut dictum est. ergo peccatum non potest simul esse cum uirtute.

¶ 2 Præ. Peccatum est peius quam uitium, id est, actus malus, quam habitus malus: sed uitium non potest simul esse in eodem cum uirtute. ergo neque peccatum.

¶ 3 Præ. Sicut peccatum accidit in rebus uoluntariis, ita & in rebus naturalibus, ut dicitur in 2. Phys. sed nunquam in rebus naturalibus accidit peccatum, nisi per aliam quam corruptionem uirtutis naturalis: sicut monstrata accidit corruptio aliquo principio in femine, ut dicitur in 2. * Phy. ergo etiam in rebus uoluntariis non accidit peccatum, nisi corrupta aliqua uirtute anime: & sic peccatum & uirtus non possunt esse in eodem.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 2. Ethic. quod per contraria uirtus generatur & corrumpitur: sed unus actus uirtuosus non causat uirtutem, ut supra habitum est. ergo neque unus actus peccati tollit uirtutem. possunt ergo simul in eodem esse.

RESPON. Dicendum, quod peccatum comparatur ad uirtutem, sicut actus malus ad habitum bonum: aliter autem se habet habitus in anima, & forma in re naturali. Forma. n. naturalis ex necessitate producit operationem sibi conuenientem: unde non potest esse simul cum forma naturali actus formæ contraria: sicut non potest esse cum calore actus refrigerationis, neque simul cum leuitate motus delectationis, nisi forte ex uolentia exterioris mouentis: sed habitus in anima non ex necessitate producit suam operationem, sed homo utitur eo cum uoluerit: unde simul habitu in homine existente potest non uti habitu, aut agere contrarium actum: & sic potest habere uirtutem procedere ad actum peccati. Actus uero peccati si comparatur ad ipsam uirtutem, prout est habitus quidam, non potest ipsam corrumpere, sicut unus tantum. Sicut. n. non generatur habitus per unum actum, ita nec per unum actum corrumpitur, ut supra dictum est. Sed si comparatur actus peccati ad causam uirtutum, sic possibile est quod per unum actum peccati aliquæ uirtutes corrumpantur. Quodlibet. n. peccatum mortale contrariatur charitati, quæ est radix omnium uirtutum infusarum, in quantum sunt uirtutes: & per unum actum peccati mortalis excluditur charitas, excluduntur per consequens omnes uirtutes infusæ, in quantum sunt uirtutes. Et hoc dico propter fidem & spem, quarum habitus remanent informes post peccatum mortale, & sic non sunt uirtutes: sed peccatum ueniale, quod non contrariatur charitati, nec excludit ipsam, per consequens non excludit alias uirtutes; uirtutes uero acquisite non tolluntur per unum actum cuiuscumque peccati.

Sic igitur peccatum mortale non potest simul esse cum uirtutibus infusis, potest tamen simul esse cum uirtutibus acquisitis; peccatum uero ueniale potest simul esse & cum uirtutibus infusis, & cum acquisitis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccatum non contrariatur uirtuti secundum se, sed secundum suum actum; & ideo peccatum non potest simul esse cum actu uirtutis, potest tamen simul esse cum habitu. AD II. dicendum, quod uitium directe contrariatur uirtuti, sicut & peccatum actui uirtuosus. & ideo uitium excludit uirtutem, sicut peccatum excludit actum uirtutis. AD III. dicendum, quod uirtutes naturales agunt ex necessitate & ideo integra existente uirtute, nunquam peccatum potest in actu inueniri; sed uirtutes anime non producantur ex necessitate. unde non est similis ratio.

maiori, puta adu. &c. Respondet ad hoc, quod inconpossibilitas non consistit ex maiori uel minori bonitate uel malitia, sed ex directa oppositione: magis autem opponitur uirtuti uirtuti quam peccatum: & ideo &c.

ART.